

بررسی مسئولیت قانونی پزشکان در حقوق ایران

مؤلف

سمايه جهانپور

كارسناس اورش حقوق خصوصى

www.ketab.ir

انتشارات قانون يار

۱۴۰۰

سرشناسه	: جهانپور، سمانه، ۱۳۶۵ -
عنوان قراردادی	: ایران، قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی مسئولیت قانونی پزشکان در حقوق ایران / مولف سمانه جهانپور.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات قانون یار، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	: ۱۸۶ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۵۳۲-۵
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: پزشکی -- قوانین و مقررات -- ایران Medical laws and legislation -- Iran پزشکان -- ایران -- خطای شغلی -- Iran -- MalpracticePhysicians اشتباهای پزشکی -- قوانین و مقررات -- ایران Medical errors-- Law and legislation -- Iran اخلاق پزشکی Medical ethics مسئولیت (حقوق) -- ایران Liability (Law) -- Iran پزشکی (فقه) (Medical laws and legislation (Islamic law پزشکی -- خدمات -- قوانین و مقررات -- ایران Medical care-- Law and legislation -- Iran
رده بندی کنگره	: KMH-۴۳
رده بندی دیویی	: ۳۴۲/۵۵۰۴۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۷۸۵۰۱۲
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیا

انتشارات قانون یار

بررسی مسئولیت قانونی پزشکان در حقوق ایران

تألیف: سمانه جهانپور

ناشر: انتشارات قانون یار

نوبت چاپ: اول-۱۴۰۰

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۱۷۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۵۳۲-۵

(تمامی حقوق مادی این کتاب محفوظ بوده و متعلق به انتشارات قانون یار می باشد)

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، مرکز پخش موسسه قانون یار

۰۲۱۶۶۹۷۹۵۲۶ ۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹ واحد ثبت سفارش تلفنی ۰۲۱۴۴۴۴۱۷۶۴

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱۱
---------------	----

فصل اول

کلیات.....	۱۳
------------	----

مقدمه.....	۱۳
------------	----

۱. بررسی حقوقی و ماهیتی موضوع.....	۱۴
------------------------------------	----

۲. اهمیت و ضرورت تألیف این اثر علمی.....	۱۸
--	----

فصل دوم

مبانی نظری و پیشینه تحقیق.....	۲۱
--------------------------------	----

۱-۲ تاریخچه مسئولیت پزشکی.....	۲۱
--------------------------------	----

۱-۱-۲ تمدن های اولیه.....	۲۱
---------------------------	----

۲-۱-۲ بابل، یونان، روم و مصر باستان.....	۲۳
--	----

۳-۱-۲ ایران باستان.....	۲۶
-------------------------	----

۴-۱-۲ دوران اسلامی.....	۲۸
-------------------------	----

۵-۱-۲ دوره جدید.....	۳۱
----------------------	----

۲-۲ مفاهیم مسئولیت.....	۳۲
-------------------------	----

۱-۲-۲ مسئولیت در لغت.....	۳۲
---------------------------	----

۲-۲-۲ مسئولیت در قرآن.....	۳۳
----------------------------	----

۳-۲-۲ مسئولیت در حقوق.....	۳۳
----------------------------	----

۳-۲ مفهوم طبیب یا پزشک.....	۳۴
-----------------------------	----

۴-۲ مفهوم مریض یا بیمار.....	۳۵
------------------------------	----

۵-۲ انواع مسئولیت پزشکی.....	۳۶
------------------------------	----

۱-۵-۲ مسئولیت اخلاقی.....	۳۶
---------------------------	----

۳۸.....	۲-۵-۲ مسئولیت قانونی یا حقوقی.....
۳۸.....	۱-۲-۵-۲ مسئولیت انتظامی یا شغلی.....
۴۰.....	۲-۲-۵-۲ مسئولیت کیفری.....
۴۳.....	۳-۲-۵-۲ مسئولیت مدنی.....
۴۴.....	۶-۲ ماهیت مسئولیت پزشک.....
۴۵.....	۱-۶-۲ شرایط مسئولیت قراردادی.....
۴۶.....	۲-۶-۲ شرایط مسئولیت قهری.....
۴۶.....	۳-۶-۳ قراردادی یا قهری بودن مسئولیت مدنی پزشک.....
۴۸.....	۷-۲ مبنای فقهی مسئولیت مدنی پزشک.....
۵۷.....	۸-۲ پیشنهاد تحقیق.....

فصل سوم

۶۳.....	مبنای مسئولیت مدنی پزشک.....
۶۳.....	۱-۳ مسئولیت ناشی از تقصیر پزشک.....
۶۴.....	۱-۱-۳ نظریات ارائه شده درباره مبنای مسئولیت پزشک.....
۶۹.....	۲-۱-۳ مطالعه تطبیقی مسئولیت قراردادی و غیرقراردادی پزشک در حقوق برخی کشورها.....
۷۰.....	۲-۳ تحولات مسئولیت مدنی پزشکی.....
۷۱.....	۱-۲-۳ تحول مسئولیت پزشکی از ضمان قهری به مسئولیت قراردادی.....
۷۵.....	۲-۲-۳ شرایط تحقق مسئولیت قراردادی پزشک.....
۷۵.....	۱-۲-۲-۳ وجود قرارداد.....
۷۵.....	۲-۲-۲-۳ تخلف از انجام تعهد قراردادی.....
۷۷.....	۳-۳ مسئولیت پزشک در فقه اهل سنت.....
۷۷.....	۱-۳-۳ پزشک جاهل.....
۷۸.....	۲-۳-۳ پزشک متخصص و ماهر.....
۷۸.....	۱-۲-۳-۳ تخصص و مهارت پزشک.....

۷۸.....	۲-۲-۳-۳ اذن شرع
۷۹.....	۳-۲-۳-۳ اذن بیمار و یا اولیاء بیمار
۷۹.....	۳-۳-۳ نظام مسئولیت پزشک متخصص
۸۱.....	۴-۳ مسئولیت پزشک در فقه شیعه
۸۱.....	۱-۴-۳ پزشک جاهل
۸۱.....	۲-۴-۳ پزشک متخصص و ماهر
۸۲.....	۱-۲-۴-۳ دیدگاه غیر مشهور
۸۲.....	۱-۱-۲-۴-۳ اصل برائت
۸۲.....	۲-۱-۲-۴-۳ قاعده اذن
۸۳.....	۲-۲-۴-۳ دیدگاه مشهور
۸۳.....	۱-۲-۲-۴-۳ روایات
۸۳.....	۲-۲-۲-۴-۳ قواعد فقه
۸۴.....	۳-۲-۲-۴-۳ اجماع
۸۴.....	۴-۲-۲-۴-۳ عدم اجرای اصل برائت در مساله
۸۴.....	۵-۲-۲-۴-۳ عدم ملازمه میان اذن به درمان با اذن در اتلاف
۸۴.....	۶-۲-۲-۴-۳ روایی یک فعل و ضمان آور بودن آن
۸۵.....	۳-۲-۴-۳ نقد و ارزیابی این ادله
۸۵.....	۱-۳-۲-۴-۳ روایات
۸۷.....	۲-۳-۲-۴-۳ عدم تلف منتسب به فعل پزشک
۹۰.....	۵-۳ مسئولیت مدنی پزشک در حقوق موضوعه
۹۰.....	۱-۵-۳ عرف و عادت
۹۱.....	۲-۵-۳ فقدان سوءنیت (قصد جنایی)
۹۱.....	۳-۵-۳ رضایت بیمار
۹۲.....	۴-۵-۳ ضرورت
۹۳.....	۵-۵-۳ اجازه قانون

فصل چهارم

ماهیت تقصیر پزشک	۹۵
۱-۴ نظریات عقد معین	۹۵
۱-۴-۱ نظریه مقاطعه کاری بودن قرارداد درمان	۹۵
۱-۴-۲ نظریه وکالت بودن قرارداد درمان	۱۰۱
۱-۴-۳ نظریه اجاره اشخاص بودن قرارداد درمان	۱۰۶
۱-۴-۴ نظریه جعاله بودن قرارداد درمان	۱۰۸
۱-۴-۵ نظریه قرارداد کار بودن قرارداد درمان	۱۰۹
۲-۴ نظریه عقد غیر معین بودن قرارداد درمان و خصائص آن	۱۱۳
۱-۲-۴ نظریه قرارداد خصوصی	۱۱۳
۲-۲-۴ خصائص قرارداد درمان	۱۱۷
۳-۴ تقصیر پزشکی	۱۲۰
۱-۳-۴ خطای عادی و خطای فنی (شغلی)	۱۲۲
۲-۳-۴ تقسیم تقصیر به اعتبار طبیعت	۱۲۵
۳-۳-۴ تقسیم تقصیر به اعتبار مرتکب آن	۱۳۳
۴-۴ ارکان مسئولیت مدنی پزشک	۱۳۶
۱-۴-۴ خطای پزشکی	۱۳۶
۲-۴-۴ وجود رابطه علیت میان ضرر و فعل پزشک	۱۴۶

فصل پنجم

نتیجه گیری و پیشنهادها	۱۴۹
۱-۵ نتیجه گیری	۱۴۹
۲-۵ پیشنهادها	۱۵۵
منابع و مأخذ	۱۵۷

پیشگفتار

پزشکی علمی است که همواره مورد نیاز بشر است و پزشکان نیز اشخاصی هستند که در میان اکثر جوامع از منزلت و جایگاه والایی برخوردارند. اشخاصی که به امور پزشکی اشتغال می‌ورزند، باید متعهد و متخصص بوده و تمامی توان خود را برای حراست از سلامت بیماران قرار دهند. مسئولیت پزشکی، پاسخگو بودن پزشک در قبال خساراتی است که به بیمار وارد می‌آورد و این خسارت ناشی از انجام وظایف پزشکی است. در مورد مسئولیت مدنی پزشک، ماهیت قرارداد معالجه و ارکان مسئولیت مدنی پزشک (عبارت از خطای در مرحله تشخیص، خطای در مرحله معالجه و خطای در عمل جراحی است) مورد بررسی قرار می‌گیرد و هرگاه مسئولیت پزشکی به صورت مطلق مطرح می‌شود منظور مسئولیت ناشی از نقض این تعهد ایمنی است و زیان‌هایی که در جریان معالجه یا در نتیجه‌ی خطای پزشکی به بیمار وارد می‌شود. با توجه به اهمیت و جایگاه والای امر طبابت و معالجه، اگر پزشکی ماهر تمام تلاش و سعی خود را در راه علاج بیمار صرف کند، اما نهایتاً منجر به فایده‌ای نشود و مریض دچار نقض عضو شده و یا بمیرد در این صورت دیدگاه فقهاء در مورد ضمان و عدم ضمان چنین پزشکی مختلف است. مشهور فقها و حقوقدانان قائل به ضمان هستند و پزشک را ضامن می‌دانند و به روایات، اجماع و قواعد فقه استناد کرده‌اند. ولی در مقابل برخی از فقها با استناد به اصل برائت، اذن شرع، اذن بیمار و هم چنین روایات حکم به عدم ضمان کرده‌اند و چنین استدلال کرده‌اند که تمسک به اصل برائت با وجود دلیل اشتغال ذمه بلاوجه است. راه‌های گوناگونی برای سقوط ضمان پزشک ذکر شده است، اما تنها تحصیل برائت، مسقط ضمان دانسته شده و قانون‌گذار نیز تنها آن را پذیرفته است.